

СРЕБРОЛЮБЦУ.

Коже течешъ? ком' ли чувашъ
 Небросно благо то?
 Несреѣнымъ те кое чини,
 Ерѣ ти ствара брига сто;
 Тим' заузеть и немыслишь
 На живота овог' край,
 Веѣъ на благу да почивашъ:
 То е теби овде рай.
 Рад' би знати, какавъ имашъ
 Ты у твоюй љупи планъ?
 Кадѣ кромѣ другогъ и то велишь:
 „Хлѣбъ немора быти сланъ“!
 Кадѣ бы свуда, вудѣ погледашъ,
 Блестало се злато текъ,
 Неситоме то бы вальда
 Твоме срцу быо лекъ.
 А незнашь ли: како с' каа
 Некад' онай неситъ Мидъ,
 Да — што дирне — буде злато,
 Кога искат' небы стыдъ;
 Неможе се злато ести,
 Па кадѣ стаде морит' гладъ,
 Выша помоѣ да недоѣе,
 Отш'о б' у вѣчный ладъ.
 Или мыслишь, ты цимрїо!
 Да преживишь овай свѣтъ?
 Нїе тако: докъ скорачишь,
 Ты ѣешъ клонут' као цвѣтъ.
 Та искупит' сѣйнымъ благомъ
 Немож' нїко живот' свой,
 Кое теби обеѣава
 Умъ помраченъ вальда твой.
 Све те мысли коекакве,
 Што нѣгуешъ ноѣ и данъ,
 Нїшта друго, вѣруй, нїсу,
 Само еданъ варальнаъ санъ;

Часъ кад' доѣе, и покуца
 Смртъ на врати дома твогъ,
 Опростит' се — хоѣешъ неѣешъ —
 Тада морашъ блага свогъ.
 Чимъ ѣешъ, мысли! ты садѣ поѣи
 У подземный страшный гробъ?
 Съ двѣ три даске, нешто платна,
 К'о свак' сужанъ смрти робъ. —
 Бери дакле память болю,
 И небуди вазда лудъ,
 Веѣъ уживай, докъ е часа,
 Што т' набави свойскїй трудъ,
 Сильно благо — да ти лежи —
 Нїе т' зато дао Богъ:
 Веѣъ е дао, да уживашъ,
 И помажешъ ближнїгъ твогъ.
 Живи дакле задовољно
 Одвеѣъ кратакъ овай векъ,
 Док' на врати непочуешъ
 Смртногъ мача немил' звекъ;
 Гради славне задужбине,
 Свогъ епомена единъ стубъ,
 Кон с' неѣе уништати
 Ка огромный горе дубъ:
 Веѣъ и онда, кад' престане
 У жилама теѣи т' крвь,
 И подѣ земљомъ кад' се црпомъ
 Ранит' зачне тобомъ црвь:
 Добра дѣла чуватиѣе
 Овде навѣкъ споменъ твой. —
 Тако ради, ако желишь
 Да досздишь мети той!!! —

Еданъ Фрушкогорацъ.

**ПОЛЗА ЗА ЮГОСЛАВЕНСКУ КЊИЖЕВ-
НОСТЬ ОДЪ ОБШТЪГЪ УПОТРЕБЛЕНІЯ
КЪРИЛСКЕ АЗБУКЕ.**

(Изъ г. Александра Стояковића: „Исторія Словенскогъ Бого-
служенія и т. д.“)

Већа часть одъ стране Латинске неувѣћа ползу за нашу књижевность одъ общегъ употребленія Къриллске азбуке, него мысли и крѣпко држи, да намъ двостручность писма ништа не смета на путу образованія и напредка народнѣгъ. Но ти се у томе яко вараю. — Нитко свое мнѣніе сврху тогъ предмета искреніе и истинитіе не исповѣдіо, него онай Чехъ Вт. Ј. К. у 25 ч. Подунавке одъ год. 1844.

„Красно бы было, вели онъ, да сви Славяни едно писмо и еданъ правопись имаю. Нѣюва бы укушна књижевность онда могла и брже и крѣпчѣ процвѣтати. Еръ данасъ међъ Славяныма, кои се са Латинскимъ писменыма служе, онай само Чехъ, Штаераць и т. д. одъ Руске и Србске књижевности нѣшто чита и зна, кой окромъ тегабе языка и тежкобу раздикуютьи се писмена надвлада — — —.

„Съ друге стране познае до душе Русъ и Србинъ Латинска писмена све едно као и своя, еръ ий, ако се съ европейскомъ књижевношћу упознати жели, потребуе; али ипакъ съ одвѣтъ великомъ любовію наклонѣнъ е своіой Къриллицы, коя е душевна одѣћа нѣгове народности; па зато свакій производъ духа Славянскогъ, кой у ову одѣћу обученъ не, изъ предсуде или изъ когъ другогъ узрока непочитуе много; чега бы тежко было, да нису знамена писанія различна. — Да сви Славяни едно писмо имаю: тадъ бы Польско књижевноство за цѣло међу Русыма и Србыма више цвѣтно и опріятельно было; имало бы више читателя и куцаца, а съ друге бы стране тако исто было съ Рускимъ и Србскимъ књижевноствомъ коды Чеха, Словенаца Краинскіи, Штаерскіи и т. д. Тако дакле двостручко писмо отегође књижевно приближаваѣ Славяна. — Алъ та двостручность писма е найшкодливѣя за књижевно Южны Славяна, кое е истомъ ницати почело. Славонцы, Хорвати, Срби, Далматинцы и т. д. имаю еданъ общій языкъ, еръ на оне мале различности, кое се налазе, не вредно ни назити. Само нѣкодыко писмена ий раздружуе. Па опеть се Илгурска и Србска књижевность као туђе гледаю, као да се и непознаю. Заръ негледаю многи Илгури изъ

предсуде прама азбуки ладнокрвно на Србску, а Срби опеть на Илгурску књижевность, мысли, да е доста, да Илгуръ Латинску само, а Србинъ само Къриллску књигу чита! — *За нѣюсу е књижевность та двостручность писанія тежкій оковъ, и премда человекъ и у оковыма може напредъ корачати, опеть другче иде, кадъ е свободанъ!*“

Време е ту, да се Римска наша браћа већъ еданпуть освободѣ одъ тогъ тежкогъ окова, и да продуже свою Къриллску књижевность, одъ кое тако лѣпе споменике имаю. Тyme бы едномъ укупномъ Южнославенскомъ књижевноству темель положили, кое бы и брже и крѣпчѣ процвѣтало, него што цвѣтаю садашня различношћу писма раздвоена књижевности наша. Раздвоена, велимъ, еръ што се на полю еднога уради, то за друго посве несушествуе. Ово књижевности наши одъ обе стране и самымъ дѣломъ за свѣдочаваю. Тако Г. Славолубъ Врбанчићъ, Адвокатъ и Учредникъ общегъ Загребачкогъ Колендара, издае у овомъ манъ саставке одъ Г. Вука С. Караѣића, и совѣте здравога разума одъ Досіоея Обрадовића; тако и найновіе иѣки млади Илгурски родолюбцы препечатали су Басне Досіоея Обрадовића у другой сvezки „Sbirke korisnih knjigah“: а напротивъ говори се, да Г. Вукъ намѣрава съ Къриллски писмены препечатати Ченгић - Агу, кое е умопроизводъ Г. Ивана Мажуранића, Илгурскогъ Лексикографа.*) Незначили ово одъ едногъ посла, и одъ едногъ трошка правити два? А то тако мора бити све дотле, докле се Латинска маня полутина не придружи нашой већой и крѣпчиой.

*) Тако е в Г. Маріановићъ вѣвѣнцу свою: „Veselje Majke Slavonie pri udaji svoje kćeri Lepote Sremice. i t. d.“ и съ еднымъ и съ другимъ словна печатати хрео, на стр. 20 овако изсланивши се: „Buduć da Gerčko-Slavenskih†) il' obično tako zvanih Cyrilskih slova ovdašnja (Осѣчка 1845.) tiscarna još neima, zato, nemogaše se po nameri u ovoj pesmici i jednoj drugo pismo, radi veće uzajemnosti protrebiti.“

†) Односительно на ово мѣсто Г. Готх. Баровъ Проф-Ирвичкій у едномъ своемъ на мене управлѣномъ писму слѣдующа примѣчава: „Наименованъ: грчко- и римскославенска слова вѣра е смѣшно. Тако бы сматрюѣ на родословъ већъ Гркъ своя слова морао назвати: феничко-грчка, или хебрейско-грчка; Латинъ своя: феничко-грчко-латинска; а Нѣмаць своя: феничко-грчко-латинско-нѣмачна. По овомъ дакле родословю нова кърилска слова имала бы се назвати не грчко-славенска, него феничко-грчко-старославенско-новославенска, или юште дослѣднѣ: феничко-грчко-коптъчно-арменско-старославенско — новославенска слова. Это вамъ готове Бабядонске куде.“

Но найвећа полза за књижевност нашу одъ общегъ употребленія Кѳриллске азбуке была бы та, што бы се слѣдствомъ тогъ сповнїя чистіо и углађивао языкъ нашъ тако, да намъ то у другомъ правцу, коимъ смо по путу књижевства нашегъ народнѣгъ пошли, небы ни найманѣ сметало, ни зауставляло насъ. Дошли бы, да и сами небы осѣтили како, до общегъ тако желателногъ књижевногъ языка. Заиста са Сенекомъ вапити можемо: *Sanabilibus aegrotamus malis!*

Многи одъ Р. каѳолика само зато нису склопи Кѳриллску азбуку примити, што се бое, да тyme вѣри своіой вредъ каковый пенанесу. Но ова е предосторожностъ нѣвова сасвимъ безмѣства. Писмо само по себи нема съ вѣромъ никаква саюза, нити и шта общега. Сами Турски Яничари, кои су были порекломъ Србљаи, служили су се съ Кѳриллскомъ азбукомъ.*) Шта више было е іоште XVI. столѣтїя у Цариграду и Славенско-државне канцеларїе,**) у којой се Кѳриллово писмо употребљавало, и изъ кое су нѣка писменна и до насъ дошла. Када дакле Кѳриллска азбука Корану ништа привредила нѣ, неће сигурно ни за науку Римске цркве убиточна быти, као што се то и искуствено већъ показало, почемъ су се исти Р. каѳолицы съ азбукомъ, починюћи одъ самы Кѳрилловы времена па све до ономадне, непресѣчно служили.

Я ѣу ово дѣло мое съ томъ ватреномъ свіо Србљаи жельомъ да заключимъ: да бы Богъ дао, да браћа наша Римокатолицы, одтресавши се одъ ове струке предсуда, стару свою недостойно забачену азбуку Кѳриллову наново приме, и съ ньоме у писаню књига служити се почну. Ово иште срећа укупне књижевности наше, иште свествараюћїи духъ просвѣшеногъ XIX. столѣтїя, а предъ лучомъ просвѣщенїя — вѣроисповѣдателне и друге саюзъ сродны елемента отещаваюће предсуде треба да се топе, и да изтаяваю: *Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.*

*) *Adami Bohorizh: Arcticae horulae succ. de Latino-Carniolana Lis. etc. Vitebergae 1584.* — На првой страни одъ ове књиге чета се: „*Prima tabella de Orthographia Cyrillica, qua utantur hodie (1584.) in aula turcici Imperatoris vel maxime praetoriani milites, quos Janizaros appellant. Item Bosnenses omnes, Rutheni et Moschovitae.*“

**) *Wuks Stephanovitsch kleine Serbische Grammatik verdeutsch von Jacob Grimm etc. Leipzig und Berlin 1824, 8. S. VI.*

ПОСЛЕДНЯ ПОБѢДА СИБИНЯНИНА ЯНКА НАДЪ ТУРЦИМА И СМРТЬ НѢГОВА.

(Конацъ.)

Ожалосѣни збогъ несретногъ излазка нѣвовогъ предузећа, іоштъ оне исте ноћи врате се Турци у Маѳедонїю. Као што неки говоре, *Мусаиѳеда* су после овогъ сраженїя, ово збогъ умора, ово збогъ бола задобывене ране, обнесвѣшеногъ у станъ донели. Кадъ е на повратку опетъ къ себи дошао, прво е нѣгово пытанїе было за излазакъ битке. Садъ текъ разуме, да е войвода и предводитель Турака и Яничара, множина великаша и већа часть войске му, у сраженїю пала, и да су му нѣгови обкопи одузети и разорени. Хтѣо се отровати, да ову срамоту непрживи, но ревностъ прїятеља ово учинити недозволи.

Тако е Београдъ 46-тый данъ обсаде ослобођенъ быо. Великїи е губитакъ Христїяна, но много већїи Турака быо; неки га рачунаю на 40.000. И Турци ово сраженїе међу найкрвавїе числе и мысле, да е сама рука Божїя оваї данъ више одъ нѣовы сатарїла, него маць непрїятеља, еръ су међу убїенима многа тѣлеса налазили, на којма се никакавъ знакъ ране примѣчавоу нѣ.

Корвинъ и *Капистранъ* описали су понаособъ Папїа ово сраженїе; но ова писма ни едномъ не служе чести, почемъ оба, себи побѣду присвоиваюћи, еданъ за другогъ и неспоминю, премъ да су се иначе међусобно почитовали.

Са овомъ сѣйномъ побѣдомъ заключїо се и животь оба ова славна мужа. Збогъ якогъ напрезанїя сила при сраженїю ослабивши, падне прво *Корвинъ* у врущицу. По савѣту лѣкара, болѣ нѣге ради, буде у Земунъ однесенъ. Нѣгови сынови, *Владиславъ* и *Матїа*, съ *Капистраномъ*, нигда одъ крѳвета нѣвовогъ одступали нису. Савъ трудъ лѣкара суетанъ е быо; грозница е све яче бѣснила. Садъ опомене *Капистранъ* юнака, да се о спасенїю свое душе по-стара. Смѣшеи се одговоря *Корвинъ*: „Ваиъ е савѣтъ, честный отче, добаръ; но я самъ се о томе одавна побрїваю. По могућству самъ съ моїомъ дѣцомъ и моимъ иманѣмъ расположенїе учинїо и моимъ иї прїятељима препоручїо. За спасенїе мое душе я самъ цркве зидао и мило-стїиъ сиротама раздавао. Іоштъ ме само едно мучи, што Богу за учинѣна ми благодарїяи я-

самъ по дужности благодарити могао. Но праведный судія, за чію самъ се славу и вѣру неморимо борію, и кои ме е у момъ животу богато наградио, неће нѣговогъ старогъ и измученогъ борца и сада заборавити.“

После овы рѣчій окрене се умирућій юнакъ последний путь къ сыновима и пріятельма съ рѣчма: „А вы мили сынови! искрени пріятельма! утѣшите срдца ваша збогъ вѣчтогъ разстанка могъ одъ васъ; опомените се краткости човеческогъ живота; я самъ доста дуго воевао; вѣчна и тиха награда очекуе мене съ оне стране гроба! Ако паметни будете, и на суетности човеческогъ живота много неуздржите, морате судбини моіой више завидити, него е оплакивати. Сильный и великодушный свію насъ судія, подъ чіимъ самъ барякомъ тако дуго служію, смидовао се већъ на труданъ животъ нѣговогъ старогъ ратника, и дае му давно-желаему тишину и очекивану награду. Ако умирућегъ Корвина, и кадъ га межу вама више небуде, почитовати желите, ово ћете засвѣдожити, любезна дѣцо! ако стопама отца вашегъ слѣдовали, съ нѣговомъ славомъ ревновали, и рать противъ Турака, одъ кога га судбина сада позива, сретно окончали будете! Оно само за истину и славу почитуйте, што вамъ честь и добродѣтель одобри, и што е Богу угодно! Пріймите са иманѣмъ отчинымъ и славно наслѣдіе бойне нѣгове славе, и немойте е немарљивосћу и страшљивосћу обезчестити! Ово теби сыне мой *Марія* нарочито препоручуемъ, ерѣ твоя дѣпа свойства обнадеждаваю ме, премда си ты млађій, за особита дѣла! Здравствуйте дакле сви и опомените се Корвина! и ты пріятелю Капистране, здравствуй! моли се за спасеніе мое душе и постарай се, да еднаку славу самномъ одъ обштегъ нашегъ владѣтеля получишь!“

Кадъ е ово изговорію, излюби сынове, препоручи їй ецаћемъ пріятелю и срдачнымъ рукованѣмъ са свима се опрости. Найпосле замоли, да га у близо лежећу цркву Св. Маріе однесу и тамо да га причесте. Воля му буде испућна, и тамо 11. Августа 1546. год. испусти свой великій духъ. По нѣговой желѣи тѣло му у Сибинѣ буде однешено, и у цркви саранѣно, гди се и данасъ гробъ великогъ, за отечество свое многозаслуженогъ юнака налази.

Корвинъ е быо средиѣ величине, велике главе, смеће косе, велики очію, умилятогъ погледа, кои е свакомъ почитаніе и приврженостъ у срдце уливао. Саставъ му е тѣла дичанъ быо, дарови душе и тѣла такође изредни.

Неоплакую смртъ нѣгову само пріятельма нѣгови и Угарска, збогъ кое се онъ тако прославію; но и самъ Мухамедъ, кои е храбростъ и у непріятелю почитовао, сажалѣваюћи га лютію се, што га е смртъ Корвинова прилике лишила, у оной битки нанешену себи срамоту осветити. Папа *Каликстъ* пролію е озбыльне сузе жалости, кадъ е за смртъ Корвинову чуо, и торжественымъ парастосомъ у цркви Св. Петра споменъ му е учинію.

После неколико дана и другъ нѣговъ Капистранъ пресели се за нѣмъ у вѣчностъ. У монастыру Францишкана кодъ села *Уйлака* почива онай редкій мужъ, кои добродѣтельма светогъ, а заслугама неустрашимогъ борца име заслужуе.

П. Стояновићъ,
Профессоръ.

ПРИМѢТБА.

Онаѣ племићъ, о комъ е у прошастомъ лѣсту Подунавке казано, да е съ Турчиномъ на найвећій торонъ, т. е. на Небойшу кулу узпео се и съ нѣмъ борію, звао се: *Тиша Дугоићъ*, дакле е быъ Србинъ. Но нѣга Маѣари, по своме обычаю (хотеи га присвоити), называю у исторіи *Дугоиць Титиушъ*.

К. Николићъ.

СИТНИЦЕ.

* Двѣ ствари валя намъ се нарочито бояти: зависти пріятеля и мрзости непріятеля.

* Болѣ е никаквогъ преимущества немати, него ли противнымъ истоме владанѣмъ себе тога недостойнымъ учиняти.

* Добро воспитана жена показуе више сѣйности у своимъ правима, него у своимъ хальинама.

Јованъ Ристићъ.

НОВА КНЪИГА.

Коло. Чланци за литературу, умѣтностъ и народный животъ. Уредникъ: Станко Вразъ. Книга IV. (Трошкѣ нар. Матице Нѣрске.) У Загребу. Тискомъ к. п. народне тискарнице дра. Людевита Гаѣ 1847. — (Латинскимъ писменима.) На 8-ку, стр. 98.

Учредникъ Милошъ Поповићъ

Издаво и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА